

Diplomová práce: Vliv vystavení preferovanému pachu na mentální aktivitu ve spánku a její charakteristiky a afektivní vyladění po probuzení

Autorka: Bc. Tereza Jankovská

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Martinec Nováková, Ph.D.

Oponentka: Martina Sebalová Vňuková, MSc., Ph.D.

Hodnocení

Studentka předložila k posouzení práci s názvem: "Vliv vystavení subjektivně významnému pachu na mentální aktivitu ve spánku a její charakteristiky a afektivní vyladění po probuzení", ve které se snaží zkoumat, jak celonoční stimulační subjektivně významnými pachy ovlivňuje charakteristiky snů, výskyt emocí ve snech a afektivní vyladění po probuzení. Nezávisle na výsledcích studie však nemám pocit, že se jí podařilo splnit stanovený cíl.

Teoretický úvod

Kvalitní teoretický úvod by měl splňovat několik základních požadavků, včetně systematického přehledu dostupné literatury k danému tématu. V předkládané práci však studentka často vychází pouze z jedné nebo dvou studií, na kterých staví celé odstavce. Místo shrnutí hlavních výsledků dostupných výzkumů předkládá extenzivní parafrázování jednoho či dvou autorů. Tento přístup neodpovídá standardům kvalitního literárního přehledu. Například kapitola 1.1 se výhradně opírá o článek autorů Carskadon & Dement z roku 2005, což naznačuje nedostatečné pokrytí dostupné literatury k popisu stádií spánku.

Kapitola 1.2, která se věnuje snovým obsahům, je pro čtenáře matoucí, neboť se zde prezentuje definice snových obsahů s uvedením dvou různých zdrojů (1993 a 2008). Opět se zde demonstruje neadekvátní práce se zdroji, kdy velká část kapitoly vychází ze zdroje Eiser (2005), avšak kapitola končí opětovným odkazem na tentýž zdroj, čímž vytváří kruhový argument. Tento přístup není vhodný, a navíc znehodnocuje kvalitu předkládaného teoretického úvodu. Autorka také často používá vágní fráze jako "někteří výzkumníci" nebo "některé studie", aniž by poskytla konkrétní odkazy na studie, což je problematické z hlediska vědecké přesnosti.

Používání starších zdrojů, například z let 1953, 1962 a 1992, je především v kapitole 2.1 zaměřené na emocionalitu snů otázkou. Je potřeba zvážit, zda moderní výzkumy neposkytují relevantnější informace.

Veškeré kapitoly v teoretickém úvodu trpí stejným problémem – místo shrnutí hlavních myšlenek se dočítáme extenzivní popisy jednotlivých studií bez jakéhokoliv závěru či

komentáře k jejich důležitosti. Například první dva odstavce v kapitole 2.2 slibují popis vlivu snů na každodenní život, ale o tomto tématu se zde čtenář nic nedozví.

Úvod do kapitoly 2.3, který se zabývá vlivem psychologického stavu jedince na obsah a vyladění snů, by mohl být shrnut do několika vět, což naznačuje nedostatečnou hloubku zpracování. Navíc použití studie z roku 1996 pro komplikované truchlení je zvláštní, zejména když je tato problematika aktuálně zařazena do DSM 5 TR nebo MKN 11.

Musím také upozornit na odstavec týkající se nočních můr a sebevražd, kde autorka používá kruhový argument. Paragraf uvádí jedním zdrojem, který pak v závěru podporuje tím samým zdrojem. Odstavec uzavírá tvrzením, že "to je v souladu s ostatními výzkumy, podle kterých jsou noční můry jedním z faktorů zvýšeného rizika sebevražedného chování," aniž by citovala tyto "ostatní výzkumy". Toto tvrzení je navíc fakticky nepřesné, neboť předkládané studie sledovaly pouze psychiatrické pacienty, zatímco výskyt sebevražd není limitován na tuto skupinu. Takováto tvrzení jsou nepravdivá a nebezpečná.

Kapitola 3.1 nelze považovat za relevantní kvůli absenci moderních zdrojů. U kapitoly 3.1.1.1 si kladu otázku, zda je celý paragraf pouze parafráze jednoho zdroje, nebo celé text autorky?

Celý teoretický úvod se takto opakuje – chybí závěr a shrnutí, všechny odstavce jsou osamocené a většinou postavené na jednom autorovi. Úvod proto není čtivý a postrádá propojení mezi jednotlivými odstavci. Závěrem teoretického úvodu chybí jakékoliv shrnutí toho, co bylo v úvodu prezentováno, na co autorka přišla a jakým způsobem její studie zapadá do daného tématu. Zároveň by se teoretický úvod měl opírat o klíčové teorie nebo modely, což zde chybí. Celkově kapitoly v teoretickém úvodu nepředstavují shrnutí dostupné literatury, ale spíše popis jednotlivých studií bez jakéhokoliv komentáře k jejich relevanci či důležitosti.

Empirická část

Autorka uvádí, že „dalším cílem je popsat výskyt pozitivních a negativních emocí ve snech a afektivní vyladění **po probuzení**,“ ale ani jedna z uvedených hypotéz se tímto cílem po probuzení nezabývá, což naznačuje, že se na tento cíl ve zbytku studie zapomnělo.

Kapitola 7.1 uvádí, že byly hodnoceny normální čichové funkce, ale neuvádí jak. Extenzivní vylučovací kritéria zůstávají nevysvětlená, což je škoda, zajímalo by mě například vliv těhotenství, deprese či kouření na výsledky a z jakého důvodu byli vyloučeni. Navíc až v této kapitole se dozvídáme, že se jedná o populaci mladých dospělých, což vyvolává otázky, zda teoretický úvod reflektuje literaturu týkající se této specifické populace.

Celá kapitola 7.2 je pouze překladem publikací doktorky Martinec Novákové. I když studentka pracovala na běžícím výzkumu, tato kapitola by měla být její vlastní prací. Během obhajoby by měla studentka prokázat hlubší pochopení použitých materiálů a jejich psychometrických vlastností.

Výsledky studie by neměly duplikovat informace z tabulek v textu. Tabulky by zároveň měly být přehledně prezentovány a vysvětleny, což zde není zcela splněno. Například jednotky používané v tabulkách nejsou vždy jasné – použití šálek a lahví není v souladu s SI soustavou a mělo by být nahrazeno vhodnějšími jednotkami. Trochu matoucí je také skutečnost, že Tabulka 1 byla již v popisu metod, ale ve výsledcích se k ní opět vracíme. To naznačuje nejasnosti v umístění tabulek.

Závěrečná diskuze postrádá kvalitní rozbor výsledků ve vztahu k předchozím studiím. Autorka uvádí i nové zdroje které by ale měly být citovány již v úvodu. Výsledky nejsou dostatečně diskutovány a chybí implikace pro praxi, což je pro práci tohoto typu klíčové.

Celkově se jedná o práci, která by si zasloužila větší hloubku zkoumání a lepší stylistickou úpravu. Přesto doporučuji práci k obhajobě s tím, že doufám ve vysvětlení uvedených nejasností během obhajoby.

Otázky k obhajobě:

- Vlastními slovy vysvětlíte, co je jádrový afekt.
- Jak byla hodnocena normosmie? Existují normy nebo doporučení pro hodnocení normální funkce?
- Co tyto výsledky znamenají pro klinickou praxi a pro obecnou populaci?
- Proč se studie zaměřila pouze na mladé dospělé? Srovnajte prosím vliv vystavení pachu na mentální aktivitu ve spánku u mladých dospělých a u starších dospělých/seniorů na základě předchozích výzkumů